

Verfijnde praktijk: de derde fase van implementatie

Verfijnde praktijk	14.	Nadat leerlingen met maatjes hebben overlegd (DDU), volgt klassikale uitwisseling waarbij leerlingen willekeurig worden geselecteerd om het maatjesduo te vertegenwoordigen. Punten worden toebedeeld en successen worden gevierd.	
	15.	Tijdens klassikale uitwisseling vatten leerkrachten samen, tackelen ze misconcepties of onjuistheden en zetten ze aan tot denken door gerichte vragen te stellen.	
	16.	Leerkrachten stimuleren en motiveren leerlingen om het samenwerken te verbeteren door het gebruik van punten.	
	17.	De leerkrachten modelen de vaardigheden die nodig zijn om aan de slag te kunnen samen met andere leerlingen.	
	18.	Leerkrachten faciliteren maatjesoverleg en leerling interacties door herhaling van de opdracht, het stellen van vragen, het uitbreiden van de vragen en het uitdagen van de maatjes om de diepte van het overleg te vergroten en individuele vooruitgang te garanderen. Belangrijk hierbij zijn de kwaliteit van het overleg, uitdagende vragen en het benadrukken van de meerwaarde van samen tot een oplossing te komen.	

Toelichtingen en tips bij de derde fase van implementatie

14. Nadat leerlingen met maatjes hebben overlegd (DDU), volgt klassikale uitwisseling waarbij leerlingen willekeurig worden geselecteerd om het maatjesduo te vertegenwoordigen. Punten worden toebedeeld en successen worden gevierd.

Groep 1/2	M3 t/m E5	M6 t/m Plus

- De leerkracht selecteert leerlingen willekeurig om het maatjesduo te vertegenwoordigen.
- De leerkracht motiveert leerlingen om de ideeën te delen.
- De leerkracht benadrukt de verantwoordelijkheid van de maatjes voor het succes van elke leerling.
- De feedback van de leerkracht verbindt de kwaliteit van het antwoord van een leerling met de voorbereiding van de maatjes op de klassikale uitwisseling.
- De leerkracht waardeert een goede samenwerking altijd met het geven van punten.
- De groep en de maatjesduo's weten hoe en waarom ze de punten hebben verdiend.
- Alle leerlingen krijgen gedurende de week de mogelijkheid om geselecteerd te worden tijdens de klassikale uitwisseling (door de willekeurig gegeven beurten).

Tips

- Observeer regelmatig de kwaliteit van het samenwerken tijdens het maatjesoverleg. Luister en kijk goed om te zien met welke samenwerkvaardigheid de groep nog moeite heeft.
- Kijk naar de mate waarin de ijslollystokjes met namen ingezet worden bij het geven van willekeurige beurten.

Bronnen

- Implementatielijst eerste en tweede fase
- Aantekeningen van de observatie
- Pot ijslollystokjes met daarop de namen van de leerlingen
- Posters: 'Hoe werken we samen?' en 'Denken-Delen-Uitwisselen'
- Placemats Samenwerkvaardigheden
- Handleiding Samenwerkend leren groep 1/2

15. Tijdens klassikale uitwisseling vatten leerkrachten samen, tackelen ze misconcepties of onjuistheden en zetten ze aan tot denken door gerichte vragen te stellen.

Groep 1/2	M3 t/m E5	M6 t/m Plus

- De leerkracht gebruikt tijdens klassikale uitwisseling opmerkingen die gedeeld zijn door willekeurig geselecteerde leerlingen om een overzicht te geven van belangrijke punten die leiden tot beheersing van lesdoelen.
- De leerkracht gebruikt klassikale uitwisseling om te bespreken wat voor bijzonderheden/zorgen hij/zij heeft opgemerkt tijdens het maatjesoverleg. De leerkracht breidt het denken van leerlingen uit met bedachtzame vragen die analyse, synthese en evaluatie vereisen.
- De leerkracht vat het lesbegrip van leerlingen samen en corrigeert het.
- De leerkracht gebruikt klassikale uitwisseling voor instructiedoeleinden, terwijl de focus blijft op de leerling en op de resultaten van het maatjesoverleg.

Tips

- Observeer regelmatig de kwaliteit van het samenwerken tijdens het maatjesteamoverleg.
- Stel vragen aan de maatjesduo's om tot de kern van het probleem te komen.
- Geef ruimte om de ideeën en zorgen - die ontstaan zijn tijdens een maatjesoverleg - uit te wisselen met de groep en laat de andere maatjesduo's tips en tops geven. Model eventueel goede samenwerkvaardigheden.
- Vat steeds hardop goede ideeën/antwoorden samen die door een maatjesduo gegeven worden en verbind hier het geven van groepspunten aan.

Bronnen

- Eventuele aantekeningen van de observatie
- Placemats Samenwerkvaardigheden
- Handleiding Samenwerkend leren groep 1/2

16. Leerkrachten stimuleren en motiveren leerlingen om het samenwerken te verbeteren door het gebruik van punten.

Groep 1/2	M3 t/m E5	M6 t/m Plus

- De leerkracht kiest een samenwerkdoel (voor verbetering) per week.
- De behaalde punten behorende bij de doelen worden opgeschreven op een puntenlijst bij de samenwerkpot.
- De leerkracht helpt leerlingen om hun prestaties te overdenken en te begrijpen hoe de scores aan elkaar gerelateerd zijn (goede maatjesprestaties bij het maatjesoverleg zouden moeten leiden tot goede individuele overlegprestaties).
- Motivatie voor het stellen van doelen kan beginnen met een focus op het behouden van goede resultaten bij het maatjesoverleg.
- De leerkracht begeleidt leerlingen stapsgewijs met het stellen van doelen ter ondersteuning van de prestaties op lange termijn.

Tips

- Registreer de behaalde doelen.
- Maak de behaalde punten bij een doel inzichtelijk voor de groep. Dit kan eenvoudig gedaan worden door de punten middels het zetten van streepjes/rondjes/stempels o.i.d. op een puntenlijst bij de samenwerkpot.

Bronnen

- Leerkrachtregistratie behaalde doelen
- Puntenlijst bij de samenwerkpot
- Implementatielijst eerste en tweede fase
- Placemats Samenwerkvaardigheden
- Poster: 'Hoe werken we samen?'
- Handleiding Samenwerkend leren groep 1/2

17. De leerkrachten modelen de vaardigheden die nodig zijn om aan de slag te kunnen samen met andere leerlingen.

Groep 1/2	M3 t/m E5	M6 t/m Plus

- Leerlingen worden aangemoedigd en geholpen om de verantwoordelijkheid te nemen om voor zichzelf te zorgen tijdens dagelijkse routines.
- Leerkrachten plannen en modelen activiteiten waarbij leerlingen samen moeten werken.

Tips

- Model strategieën en samenwerkvaardigheden gedurende de hele les:
 - verplaats je in het denkproces van de leerling
 - denk hardop vanuit de ik-vorm
 - houd het kort, beperk wat je zegt
 - zeg waarom je iets denkt: leg een relatie met de tekst
- Spreek verwachtingen uit gedurende de hele les.
- Bespreek de samenwerkvaardigheden nogmaals met de leerlingen.
- Maak gebruik van collegiale consultatie en observeer het modelen van de leerkracht.

Bronnen

- Implementatielijst eerste en tweede fase
- Placemats Samenwerkvaardigheden
- Poster: 'Hoe werken we samen?'
- Handleiding Samenwerkend leren groep 1/2

18. Leerkrachten faciliteren maatjesoverleg en leerling interacties door herhaling van de opdracht, het stellen van vragen, het uitbreiden van de vragen en het uitdagen van de maatjes om de diepte van de discussie te vergroten en individuele vooruitgang te garanderen. Belangrijk hierbij zijn de kwaliteit van het overleg, uitdagende vragen en het benadrukken van de meerwaarde van samen tot een oplossing te komen.

Groep 1/2	M3 t/m E5	M6 t/m Plus

Leerkrachten vragen zich soms af wat hun rol is wanneer er in maatjesduo's wordt gewerkt. De rol van de leerkracht is actief te ondersteunen of de leervooruitgang te stimuleren en te maximaliseren.

- Dit is een goede gelegenheid om de leervaardigheden, feitelijke kennis en samenwerkvaardigheden van leerlingen te beoordelen.
- Het niveau van maatjesoverleg kan verbeterd worden door inmenging van de leerkracht. Hierbij kan men denken aan het stellen van sleutelvragen en de leerlingen eraan te herinneren om bepaalde vaardigheden te gebruiken voor het maken van connecties.
- De leerkracht neemt vaak deel aan maatjesoverleg, maar moet dit niet overnemen en 'les gaan geven'.
- Leerlingen zullen de leerkracht niet snel vragen stellen vanwege het gebruik van de 'Vraag Drie voor Mij'-strategie. Zij kunnen wel de leerkracht betrekken in het overleg en luisteren naar de adviezen en aanwijzingen die de leerkracht biedt.

Tips

- Wanneer de leerkracht van mening is dat er een algemeen punt besproken moet worden dat van toepassing is voor de hele groep, dan kan de leerkracht door middel van het stiltegebaar de aandacht van leerlingen krijgen en dit bespreken voor een succesvol verloop van de taak.
- Leerkrachten moeten zich geen zorgen maken om het feit dat zij niet voor de groep staan en klassikaal lesgeven. De kwaliteit van de les wordt immers bepaald door de vooruitgang en de taakgerichtheid van de leerlingen.
- Vergeet niet om erkenning uit te spreken en punten te geven wanneer leerlingen goed bezig zijn met de taak.
- Dit is een goede gelegenheid om met maatjes verbeterpunten en focuspunten te bespreken en de manieren waarop dit te bereiken is. Het kan gaan om maatjes die problemen ervaren, maar ook om maatjes die het goed doen en naar hogere doelen en vaardigheden toe kunnen werken.
- Geluidsoverlast kan een probleem zijn. Een bewust gebruik van een 'overlegstem' moet te horen zijn in de groep. Wanneer het te stil is kan dit juist duiden op weinig overleg. Wanneer er sprake is van geluidsoverlast kan de leerkracht bespreken wat een juist volume is voor het overleg met maatjes.
- Leerkrachten moeten de problemen die zij tegen kwamen eerlijk bespreken met de groep (problemen moeten wel als algemene punten worden besproken en niet specifiek gericht op maatjes of een individu). De leerkracht kan vervolgens modellen hoe leerlingen kunnen verbeteren in een bepaalde vaardigheid of om vooruitgang te boeken in leergedrag. Het gebruik van modeling maakt het voor de leerlingen duidelijker om te begrijpen hoe zij hun vaardigheden kunnen verbeteren.
- Tijdens de evaluatie van een maatjesoverleg moet de leerkracht verwijzen naar specifieke overlegpunten, inventieve ideeën vieren en deze gebruiken om verder overleg te stimuleren.

Bronnen

- Implementatielijst eerste en tweede fase
- Placemats Samenwerkvaardigheden
- Poster: 'Hoe werken we samen?'
- Handleiding Samenwerkend leren groep 1/2